

УДК 323.173:316.32(477)

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2020.29.2>

НІВЕЛЯЦІЯ СЕЦЕСІОНІСТСЬКИХ РУХІВ ТА ДЕСЕПАРАТИЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СОЦІУМУ

Ніна Авер'янова

ORCID: 0000-0002-1088-2372

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
філософський факультет, Центр українознавства
вул. Володимирська, 60, 01601, м. Київ, Україна*

Тетяна Воропаєва

ORCID: 0000-0001-8388-7169

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
філософський факультет, Центр українознавства
вул. Володимирська, 60, 01601, м. Київ, Україна*

У статті аналізуються важливі проблеми сепаратизму, сецесії і сецесіоністських конфліктів. У багатьох країнах вони часто актуалізуються під впливом різних чинників: історичних, політичних, економічних і культурних. Автори на основі інтегративного підходу розглядають сецесіоністські конфлікти і сепаратистські рухи в Україні. Визначаються причини і наслідки утворення невизнаних самопроголошених квазідержав – Донецької Народної Республіки та Луганської Народної Республіки. Ці невизнані республіки, вибираючи шлях сецесії, не врахували основні деструктивні наслідки своїх дій – невизнання у світі, тривалий збройний конфлікт, людські жертви, зруйновану промисловість та інфраструктуру. Автори підкреслюють, що військова, політична, інформаційна та фінансово-економічна підтримка Російською Федерацією квазідержав Донецької Народної Республіки та Луганської Народної Республіки ще більше загострює російсько-український конфлікт. А західні санкції, застосовані до Росії, суттєво не вплинули на її агресивний зовнішньополітичний курс та на вирішення питання щодо припинення міждержавного збройного конфлікту на Донбасі.

Доведено, що сепаратизм та сецесія несуть об'єктивну загрозу територіальній цілісності й національній безпеці держави. Сецесія не вирішує накопичених проблем і конфліктів, вона лише посилює їх, загострюючи міжгрупові відмінності та створюючи при цьому нові суперечності й конфлікти. Українська конституція забезпечує відокремлення певних територіальних одиниць зі складу України. Це дає можливість урегулювати вимоги права на самовизначення народів засобами, які виключають сецесію. Наголошується на необхідності ефективного забезпечення територіальної цілісності України. Для цього потрібно залучити оптимальний комплекс заходів (політико-правових, військових, соціально-економічних, гуманітарних та ін.), спрямованих на захист власних національних інтересів.

Ключові слова: сецесія, сепаратизм, сецесіоністські конфлікти, Україна, Російська Федерація, Донецька Народна Республіка, Луганська Народна Республіка.

Постановка проблеми. У ХХІ ст. проблеми політичного сепаратизму, автономії та сецесії одержали новий імпульс для їх осмислення, адже прагнення суб'єктів отримати політичну незалежність шляхом сецесії стало далеко не поодиноким випадком на міжнародній арені. Сьогодні багато держав світу відчують на собі деструктивний вплив сепаратизму та сецесії, останні з'являються не лише в країнах із внутрішніми конфліктами, а й у державах, які прийнято вважати стабільними та успішними.

Невирішені сецесіоністські конфлікти стають причиною появи нових невизнаних або лише частково визнаних держав, які в реальності не вважаються повноправними суб'єктами міжнародних відносин (наприклад, Турецька Республіка Північного Кіпру, Вазиристан, Республіка Косово, Придністровська Молдавська Республіка, Республіка Південна Осетія, Республіка Абхазія та ін.). На жаль, сепаратистські та сецесіоністські рухи продовжують набирати обертів, останнім часом до цієї когорти невизнаних республік приєдналися Автономна Республіка Крим, яку ООН і ЄС сприймають як українську територію, тимчасово окуповану Росією; Донецька Народна Республіка та Луганська Народна Республіка – невизнані самопроголошені квазідержавні утворення в окремих районах Донецької і Луганської областей України. Саме тому інтерес до вивчення процесів сепаратизму і сецесії у нашій країні зростає, бо безпосередньо торкається української держави.

Досліджуючи сецесіоністські конфлікти і проблеми сепаратизму, варто застосувати інтегративний підхід, який дозволяє вивчати різні виміри конфліктних процесів у їхній системній цілісності. Для інтегративного підходу характерний науковий пошук, спрямований «крізь», «через» кордони кількох наукових дисциплін, який виходить за їхні межі на більш високий, метадисциплінарний рівень. Саме такі дослідження характеризуються холистичним баченням предмета вивчення. Інтегративний підхід сприяє не тільки перетину дисциплінарних кордонів, а й «перенесенню» наукових схем, категорій, стратегій і практик з однієї дисциплінарної області в іншу. Дане дослідження має інтегративний характер і проводиться на перетині таких дисциплін, як соціальна філософія, політологія, конфліктологія та історія.

Інтегративний підхід дозволяє виокремити основні виміри конфліктів, що виникли на пострадянському просторі (дані виміри перебувають у тісних діалектичних взаємозв'язках): 1) територіальний вимір; 2) геополітичний вимір; 3) політико-ідеологічний вимір; 4) неоімперський вимір; 5) енергетичний вимір; 6) міжцивілізаційний вимір; 7) економічний вимір; 8) військовий вимір; 9) інформаційний вимір; 10) внутрішньо-політичний вимір; 11) зовнішньо-політичний вимір; 12) безпековий вимір [1].

Аналіз публікацій. Різні аспекти сепаратизму та сецесії вивчали вітчизняні дослідники: В. Андріяш, В. Дівак, О. Косілова, В. Лісовський, К. Литвиненко, В. Наконечний, І. Рафальський, В. Рахмайлов, Н. Романюк, І. Філоненко, О. Цебенко та ін.; а також зарубіжні вчені: Т. Амброзіо, Дж. Бертілсон, А. Б'юкенен, А. Гераклідес, Д. Горовіц, Д. Квон, Д. Копп, М. Мареш, Р. Нуруллін, Ф. Попов, К. Пузирьов, Дж. Рейникайнен, А. Рібаков, М. Стрміска, П. Фіала та ін. Однак, незважаючи на значний дослідницький інтерес до феномену сецесії та сепаратизму, багато аспектів залишаються недостатньо вивченими та проаналізованими, зокрема ті, які безпосередньо торкаються теми цієї статті, що й зумовило її **мету** – проаналізувати специфіку сецесіоністських конфліктів та запропонувати шляхи нівеляції сецесіоністських рухів і десепаратизації українського соціуму в умовах збройної агресії РФ.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на величезну кількість визначень поняття «сецесія», у всіх них є спільне смислове ядро – виокремлення частини території зі складу держави. «Сецесія (лат. secession; від *secedo* – відходжу) – вихід частини держави або (етно)регіону зі складу однієї держави з метою утворення нової держави або приєднання до іншої держави» [2, с. 354]. Варто зауважити, що досить часто українські науковці сецесію розглядають як форму сепаратистського руху, окрім якої виділяють ще такі форми сепаратизму, як іредентизм, енозис і деволуцію [3, с. 48]. Проте поняття «сепаратизм», «іредентизм» «сецесія» тощо цілком не усталені в офіційних документах, тому вони стають інструментами політичної казуїстики. Їх тлумачення мають значні від-

мінності не тільки у представників різних національних шкіл, але й серед українських науковців [4; 5, с. 162].

Оскільки сецесія, як правило, передбачає гострий конфлікт між тими, хто відокремлюється та «материнською» державою, що призводить не лише до політичних змін, а й до людських і економічних втрат, то більшість діючих державних конституцій не визнають право на сецесію. Сецесія завжди створює протиріччя. З одного боку, вона реалізує право народів на самовизначення, а з іншого – розглядається як порушення територіальної цілісності та загроза державному ладу. У будь-якому випадку сецесіоністські дії спрямовуються проти етнонаціональної та економічної політики «материнської» держави, яка, на думку організаторів відокремлення, утискає та пригнічує їхні права.

Дональд Горовіц, послідовно критикуючи ідею сецесії як способу вирішення етнічних конфліктів, з думкою якого ми погоджуємося, зазначав, що хоча теоретики дискутують про можливі варіанти права на самовизначення, допускаючи при цьому сецесію як у цілому, так і її можливість лише в разі виконання певних умов, всі вони розглядають самовизначення як реакцію на проблему етнічного конфлікту та насильства. Проте сецесія майже ніколи не вирішує цих проблем, а навпаки – може поглиблювати їх. Прихильники сецесії аргументують свою позицію потребою створення успішних гомогенних держав, але сецесія не сприяє утворенню таких держав. Сецесія, незважаючи на утворення нових країн, не зменшує ступінь конфлікту, насильства чи пригнічення меншин [6, с. 189]. У більшості випадків сецесіоністські конфлікти залишаються політично невирішеними та переходять у стан «заморожених». Досить часто на території, де відбуваються конфлікти, утворюються квазідержави, які домоглися фактичної сецесії, але не юридичної. Квазідержави мають власні управлінські структури (уряд, армію, поліцію та ін.), вони контролюють відокремлену від «материнської» держави територію, проте юридично на міжнародній арені не мають визнання або визнаються обмеженою кількістю країн. До таких утворень сміливо можна віднести ДНР і ЛНР – самопроголошені структури, сформовані в результаті військової агресії Російської Федерації. Як наслідок, на території України впродовж шести років триває міждержавний збройний конфлікт неоколоніального типу [7].

У процесах створення сучасних квазідержавних утворень на Сході України простежується намагання кремлівських кураторів реанімувати історію виникнення Донецько-Криворізької Радянської Республіки (ДКРР). Вона існувала трохи більше місяця на початку 1918 р. та знаходилась на території Харківської і Катеринославської губерній, частини Херсонської губернії та промислових районів області Війська Донського. «У результаті фактично сепаратистських поглядів і підходів на етнічних українських землях виникли державні утворення, характерною ознакою яких була недооцінка або відкрите ігнорування національних інтересів» [8, с. 147]. Після проголошення УНР зі столицею в Києві більшовики донбаського регіону виступили проти включення південно-східних промислових районів до складу України. А питання відокремлення зазначених регіонів від української держави та їх приєднання до радянської Росії не обговорювалось населенням краю і навіть рядовими членами-більшовиками [9, с. 79]. ДКРР як частина радянської Росії була утворена в Харкові 12 лютого 1918 р. на IV обласному з'їзді Рад робітничих і солдатських депутатів Донецького і Криворізького басейнів. Також на цьому з'їзді обговорювалось питання щодо необхідності застосування засадничого принципу для організації радянських республік – чи економічного, чи національного. Передбачалося, що новоутворена радянська держава з часом стане федерацією економічних областей, а не національних утворень. Проте вже на II Всеукраїнському з'їзді Рад (17–19 березня 1918 р.) було прийнято рішення про єдиний радянський уряд України та юридично було затверджено

входження ДКРР до складу радянської України. Після цього з'їзду ДКРР припинила своє існування. Створюючи ДКРР, її засновники не лише не враховували національні інтереси, а й спирались переважно на власні амбіції. ДКРР так і не була визнана ні незалежною республікою, ні частиною радянської Росії. Як бачимо, сучасні квазідержави ДНР і ЛНР не мали автономії ні під час існування СРСР, ні після його розпаду, також їхні кордони не збігаються з кордонами ДКРР. Самопроголошені республіки не є її утвореннями, які б мали окрему етнічну та лінгвістичну основи.

На жаль, очільники квазідержав ДНР і ЛНР, вибираючи під впливом кремлівських кураторів шлях сецесії, зовсім не враховували його деструктивних наслідків – довготривалий збройний конфлікт, значні людські жертви, зруйновану промисловість, невизнання у світі й ін. Так, за оцінками ООН, конфлікт на Донбасі – один із самих смертоносних у Європі з часів Другої світової війни. За період його існування загинуло 13 тис. людей і 30 тис. осіб поранено [10, с. 60]. Станом на 18 травня 2020 р., за даними Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, взято на облік 1 млн. 446 тис. 689 осіб-переселенців з тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей і Автономної Республіки Крим [11]. Окрім цього, українське суспільство продовжує підтримувати позицію боротьби з сепаратизмом на Донбасі. Та й у самій РФ, яка підтримує ДНР і ЛНР, існують сумніви щодо успішної сецесії цих самопроголошених квазідержавних утворень. Олексій Токарев підкреслює, що ДНР і ЛНР так і не змогли визначитися зі своєю зовнішньополітичною стратегією. «З високою ймовірністю ми припускаємо, що в разі редукції значення факторів могутності держави-патрона і спільності кордону з ним сецесія завершиться провалом» [12, с. 115]. Економічна, військова та політична підтримка РФ сепаратизму на території української держави загострює російсько-український конфлікт.

Росія, яка завжди маніпулювала різноплановими конфліктами заради власного імперського панування, сприяє поширенню сецесіоністських конфліктів на всьому пострадянському просторі. Сецесіоністські конфлікти є наслідком не стільки внутрішніх суперечностей конфліктуючих сторін, скільки результатом провокативних дій РФ. Посилення «радянзації» та КДБізації російської політичної системи в останні роки призвело до того, що Нові незалежні держави небезпідставно побоюються неоімперських амбіцій Росії і все більше потерпають від втручання РФ у внутрішні справи, від дестабілізації та хаотизації власних соціумів. Імперське домінування, неоімперський реваншизм, неоколоніальна гібридна політика Росії спрямовані насамперед на Україну, Грузію та Молдову. РФ фінансово, економічно та політично підтримує сепаратистські рухи не лише на пострадянському просторі, а і в Європі. Дестабілізація в європейських державах дає їй можливість впливати та тиснути на ЄС, що може забезпечити низку перемог – послаблення антиросійських санкцій і створення перешкод для євроінтеграційних процесів у країнах пострадянського простору. Сама ж Росія, зважаючи на вибудовану вертикаль влади та зміцнення силових структур в останні роки, не допускає сепаратизму на своїх територіях і сецесія в Росії малоімовірна [13].

Упродовж десятиліть РФ активно проводить політику подвійних стандартів, що засвідчують її декларативні твердження про пріоритет права народів на самовизначення. Адже коли свого часу постало питання про виокремлення зі складу Росії Чеченської Республіки як незалежної держави, то пріоритет права народів на самовизначення був Росією повністю відкинутий. Сьогодні, як відомо, після довготривалих жорстоких чеченських війн Чеченська Республіка стала суб'єктом РФ. Якщо говорити про суб'єктність Криму після його анексії та окупації РФ, то вона постійно нівелюється: Автономну Республіку Крим Росія спочатку перейменувала на Республіку Крим (2014 р.), включила до складу Півден-

ного федерального округу (28 липня 2016 р.), а потім – до складу Північно-Кавказького економічного району (1 квітня 2018 р.). А в березні 2019 р. депутат Держдуми Російської Федерації Володимир Жириновський запропонував перейменувати окупований Крим на «Таврическую область» та запровадити російську мову як єдину державну. Цікаво те, що сенатор від Криму Сергій Цеков у Раді Федерації підтримав ініціативу Жириновського [14]. Важливо підкреслити, що Крим, перебуваючи у складі України, мав автономію, він не включався ні до районів, ні до округів, а кримськотатарська, російська і українська мови мали однаковий статус [15].

Оцінюючи сучасні відносини Києва та Москви, аналітики зазначають, що нині недоречно говорити про мінімізацію російсько-українського конфлікту. «Росія продовжує воєнну, політичну, економічну, енергетичну, інформаційну агресію проти України. Тривають бойові дії низької інтенсивності на Донбасі, зусилля міжнародної дипломатії щодо зупинення війни на Сході України залишаються безрезультатними. Водночас ситуація довкола анексованого Криму перебуває в «замороженому» стані і перетворюється на довгострокову «відкладену» проблему» [16, с. 11]. Тому більшість громадян України (59%) вважають, що українська держава повинна проводити щодо Росії політику, або спрямовану на зменшення співпраці і впливу Росії на Україну, або в цілому на припинення співробітництва з РФ [17, с. 87].

У грудні 2019 р. Рада Європейського Союзу погодила рішення лідерів держав-членів ЄС про продовження економічних санкцій проти РФ до 31 липня 2020 р. На жаль, західні санкції суттєво не вплинули на агресивний зовнішньополітичний курс Росії та на вирішення питання щодо припинення міждержавного збройного конфлікту на Донбасі. Складні проблеми в самому ЄС – міграційна політика (зростання нелегальної міграції, ізолявані іммігрантські етнічні спільноти, що стають джерелом міжкультурного протистояння і конфліктів у ЄС, біженці з країн Сходу) – відволікають увагу країн Західної Європи від урегулювання російсько-українського збройного конфлікту. Зменшується кількість країн, які виступають на підтримку нашої держави, особливо в питанні, яке стосується Автономної Республіки Крим. Водночас скорочується і зовнішня економічна допомога Україні від країн-союзниць, країн-членів ЄС, насамперед це пов'язано зі світовою пандемією COVID-19, наслідки якої нині непередбачувані. Також останнім часом у ЄС висувуються пропозиції щодо відновлення партнерства з РФ, зазначені тенденції посилилися після допомоги Росії окремим країнам Європи в боротьбі з COVID-19. Тобто РФ поступово знаходить методи і засоби посилення свого впливу на європейському напрямі. Зазначені тенденції дають чіткі підстави нашій державі створювати стратегію політики, розраховану переважно на власні сили та можливості.

На жаль, сформована стратегія політики не завжди є збалансованою та обґрунтованою і не завжди відповідає національним інтересам України. Зокрема, у червні 2020 р. у рамках реформи децентралізації Кабінет міністрів України заново поділив Україну на райони. За цим поділом кількість районів зменшується майже в чотири рази (129 замість 490). Урядовці стверджують, що такий адміністративно-територіальний поділ необхідний для оптимального функціонування влади та відсутності дублювання функцій. Однак експерти запевняють, що зазначена реформа значно ускладнить життя населенню і погіршить задоволення його потреб, при цьому не виключаються конфлікти між новоствореними органами на рівні районів і громад, а також активізація сепаратистських настроїв у Південно-Західному регіоні України.

На відміну від нинішньої української реформи адміністративно-територіального устрою, яка може сприяти етнізації регіонів, політизації етнічності та провокувати сепара-

тистські тенденції та сецесіоністські конфлікти, адміністративно-територіальна реформа в РФ спрямовувалась на деетнізацію регіонів, деполітизацію етнічності, що суттєво ускладнило сепаратистські рухи.

Відомо, що у 1993 р. в Росії була прийнята нині чинна Конституція, за якою в РФ налічувалося 89 суб'єктів. Після об'єднання регіонів у 2003–2008 рр. їхня кількість зменшилася до 83-х, а з 18 березня 2014 р., після анексії Кримського півострова, суб'єктів стало 85. При цьому в 13-ти з 85-ти суб'єктів РФ частка етнічних росіян у складі населення становить менше 50% (у 1918–1992 рр., суб'єктами РРФСР були тільки національні утворення (республіки)). До федеративної реформи можливість виходу зі складу РФ згадувалася в конституціях деяких республік, зокрема, в Конституції Туви. На даний момент у РФ є 8 федеральних округів: Центральний, Південний, Північно-Західний, Далекосхідний, Сибірський, Уральський, Приволзький та Північно-Кавказький. Під час «нарізки» цих округів урахувався етнонаціональний склад відповідних регіонів і робилось все для того, щоб етнічні росіяни були якомога більш пропорційно розподілені по всіх округах, щоб у кожному окрузі їх було більше 80%. Але така мета не була досягнута, оскільки на території Далекосхідного федерального округу проживає близько 78% етнічних росіян, на теренах Приволзького – трохи більше 66%, на території Північно-Кавказького – трохи більше 30%.

Через це сепаратистські тенденції в РФ і в Україні мають різні рівні прояву. У РФ будь-які сепаратистські рухи відразу нівелюються, а їхні ініціатори караються. Відомо, що в грудні 2013 р. Держдума РФ прийняла закон про введення кримінальної відповідальності за публічні заклики до поділу Росії. Покарання за порушення цього закону – штраф у розмірі до 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, обов'язкові роботи на строк до 300 годин або позбавлення волі на строк до трьох або й до п'яти років (якщо сепаратистські заклики здійснювалися з використанням Інтернету). В Україні впродовж усіх років незалежності безперешкодно функціонують активні осередки сепаратизму, іноземні політтехнологи підігривають сепаратистські настрої, представники п'ятої колони толерують і територіальний, і етнічний сепаратизм, українські ЗМІ тиражують кремлівські ідеологеми тощо. Отже, Україна потребує ефективної десепаратизації, для цього варто застосувати передусім політико-правові та інформаційно-психологічні інструменти.

Таким чином, інтегративний аналіз специфіки розгортання, перебігу російсько-українського збройного конфлікту та виходу з нього має не тільки теоретичне, але й велике практичне значення, оскільки він дозволяє визначити найоптимальніші шляхи деконфліктизації, деокупації, десепаратизації та реінтеграції спільнот, які постраждали в процесі цього збройного конфлікту. Інтегративний підхід передбачає використання стратегії розумної сили [1], орієнтованої на довгострокову перспективу. Ця стратегія дозволяє ефективно нівелювати сепаратистські тенденції та сецесіоністські рухи, зміцнювати міжнародну проукраїнську коаліцію, вдосконалювати державну етнонаціональну та інформаційну політику, запобігати новому насильству, встановлювати мир і забезпечувати міжнародну й національну безпеку.

Висновки. Сецесіоністські конфлікти стали вогнищами нестабільності на просторах колишнього СРСР, вони підривають як регіональну, так і глобальну безпеку, стабільність і сталий розвиток багатьох країн. Інтегративний підхід до вирішення сецесіоністських конфліктів і проблем сепаратизму на пострадянському просторі дозволив чітко пов'язати їх з неоколоніальною політикою Росії, спрямованою на збереження контролю над цим простором. Нині сецесіоністські рухи й сепаратизм найчастіше розглядаються

як інструменти реалізації не тільки геополітичної та гео економічної, але й неоімперської та неоколоніальної стратегії РФ.

Будь-яка держава на своїй території намагається призупинити сецесіоністські рухи та мінімізувати ризики їх появи, десепаратизувати соціум, що є логічним і раціональним рішенням. Та головне – незважаючи на вимоги окремих груп щодо використання права на сецесію (досить часто зазначені вимоги слугують інтересам певних політичних сил), таке право дотепер не визнається міжнародним співтовариством. Українська конституція забезпечує відокремлення певних територіальних одиниць зі складу України, а це дає можливість урегулювати вимоги права на самовизначення народів засобами, які виключають сецесію. Нині в Україні триває міждержавний збройний конфлікт неоколоніального типу, інспірований РФ. Його припинення, нівеляція сецесіоністських рухів і десепаратизація українського соціуму є важливими завданнями для всього світового співтовариства, адже збереження незалежності й відновлення територіальної цілісності України – один із визначальних чинників підтримання стабільності й безпеки у Європі та світі.

Список використаної літератури

1. Авер'янова Н.М., Воропаєва Т.С. Стратегія «розумної сили» як основа для припинення збройного конфлікту в Україні та реінтеграції окупованих територій. *Гілея*. 2019. Вип. 147. № 8. Ч. 2. С. 7–13.
2. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори). Енцикл. словник-довідник. Львів : «Новий Світ – 2000», 2015. 492 с.
3. Цебенко О. Форми вияву сепаратизму: теоретико-методологічний аспект. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. Збірник наук. праць*. 2014. Вип. 26. С. 44–51.
4. Нуруллин Р.М. Понятіе сецессии в политической науке. *Ученые записки Казанского государственного университета*. 2010. Том 152: «Гуманитарные науки». Кн. 1. С. 212–221.
5. Лісовський В. Виникнення сепаратизму та його роль у внутрішньополітичних процесах поліетнічних держав. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2020. № 1 (7). С. 148–165.
6. Горовиц Д. Разрушенные основания права сецессии. *Власть*. 2013. Том. 21. № 11. С. 189–191.
7. Авер'янова Н.М., Воропаєва Т.С. Міждержавний збройний конфлікт на теренах України: неоколоніальний вимір. *Гілея: науковий вісник*. 2019. Вип. 145. № 6. Ч. 2. С. 7–11.
8. Шабельніков В.І. До питання про утворення Донецько-Криворізької Республіки: історико-регіональний аспект. *Історичні і політологічні дослідження*. 2013. № 2 (52). С. 145–151.
9. Ревагук В.Я. Соборність українських земель: теорія та практика місцевих більшовицьких організацій (квітень 1917 – квітень 1918 років). *Історична пам'ять*. 2010. № 1. С. 72–88.
10. Європейська інтеграція України: російський фактор. *Національна безпека і оборона*. 2020. № 1–2 (181–182). С. 2–65.
11. Обліковано 1 446 689 внутрішньо переміщених осіб / Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/18668.html>
12. Токарев А.А. Сравнительный анализ сецессий на посткоммунистическом пространстве: квантификация факторов влияния. *Polis. Political Studies*. 2017. № 4. С. 106–117.
13. Власенко Р. Інтереси Російської Федерації у сепаратистських тенденціях Європи. *Вісник Львівського університету. Серія Філософсько-політологічні студії*. 2020. Випуск 28. С. 125–133.

14. Владимир Жириновский предложил переименовать Крым в Таврическую область. Как идея? *Крым Press. Информационная платформа*. URL: <https://crimeapress.info/vladimir-zhirinovskij-predlozhit-pereimenovat-krym-v-tavrisheskiju-oblast-kak-ideja/>
15. Averianova N.M., Voropayeva T.S. Features of secessionist conflicts: socio-philosophical aspects (Особливості сецесіоністських конфліктів: соціально-філософські аспекти). *Modern engineering and innovative technologies*. Karlsruhe, Germany, 2019. Issue № 8. Part 3. P. 116–123.
16. Україна 2019–2020: широкі можливості, суперечливі результати (аналітичні оцінки). Київ : Центр Разумкова, 2019. 264 с.
17. Ситуація у «трикутнику» Україна – ЄС – Росія: оцінки експертів. *Національна безпека і оборона*. 2020. № 1–2 (181–182). С. 85–96.

MITIGATING OF SECESSIONIST MOVEMENTS AND DESEPARATIZATION OF UKRAINIAN SOCIETY

Nina Averianova

*Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Faculty of Philosophy, Center for Ukrainian Studies
Volodymyrska Street 60, 01601, Kyiv, Ukraine*

Tetiana Voropayeva

*Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Faculty of Philosophy, Center for Ukrainian Studies
Volodymyrska Street 60, 01601, Kyiv, Ukraine*

The article analyzes the important problems of separatism, secession and secessionist conflicts. In many countries, they are often updated under the influence of various factors: historical, political, economic and cultural. The authors use an integrative approach to consider secessionist conflicts and separatist movements in Ukraine. The causes and consequences of the formation of unrecognized self – proclaimed quasi-states – the Donetsk People’s Republic and the Luhansk People’s Republic – are determined. These unrecognized republics, choosing the path of secession, did not take into account the main destructive consequences of their actions – non-recognition in the world, a long armed conflict, human losses, destroyed industry and infrastructure. The authors emphasize that the Russian Federation’s military, political, informational, and financial and economic support for the quasi-states of the Donetsk People’s Republic and the Luhansk People’s Republic further escalates the Russian-Ukrainian conflict. And the Western sanctions applied to Russia did not significantly affect its aggressive foreign policy and the decision to end the inter-state armed conflict in Donbass.

It is proved that separatism and secession pose an objective threat to the territorial integrity and national security of the state. Secession does not solve the accumulated problems and conflicts, it only strengthens them, exacerbating inter-group differences and creating new contradictions and conflicts. The Ukrainian Constitution does not allow the separation of certain territorial units from Ukraine. This makes it possible to settle the requirements of the right to self-determination of peoples by means that exclude secession. It is noted that it is necessary to effectively ensure the territorial integrity of Ukraine. To do this, we need to attract an optimal set of measures (political, legal, military, socio-economic, humanitarian, etc.) aimed at protecting our own national interests.

Key words: secession, separatism, secessionist conflicts, Ukraine, Russian Federation, Donetsk People’s Republic, Luhansk People’s Republic.